

Sygn. akt I ACa 289/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Małgorzata Wołczańska
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SA Anna Bohdziewicz (spr.)
Protokolant :	Justyna Wnuk

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S., B. S., F. S., T. S. i A. N.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów A. S., B. S., F. S. i pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 29 listopada 2012 r., sygn. akt I C 95/12

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 6. w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powodów 5 442 (pięć tysięcy czterysta czterdzieści dwa) złote tytułem kosztów procesu;
- 2) oddala apelację powodów w pozostałym zakresie i apelację pozwanej;
- 3) koszty postępowania apelacyjnego wzajemnie znosi.

Sygn. akt I ACa 289/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 listopada 2012 roku Sąd Okręgowy w Częstochowie zasądził od pozwanego (...)Spółki Akcyjnej z siedzibą W.:

1. na rzecz powódki A. S. kwotę 85.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 marca 2012 roku do dnia zapłaty (40.000 złotych tytułem zadośćuczynienia i 45.000 złotych tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej);
2. na rzecz powódki B. S. kwotę 90.544,00 złote wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 marca 2012 roku do dnia zapłaty (40.000 złotych tytułem zadośćuczynienia i 50.000 złotych tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej oraz 544 złotych tytułem odszkodowania);
3. na rzecz powoda F. S. kwotę 90.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 marca 2012 roku do dnia zapłaty (40.000 złotych tytułem zadośćuczynienia i 50.000 złotych tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej);
4. na rzecz powoda T. S. kwotę 20.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 marca 2012 roku do dnia zapłaty – tytułem zadośćuczynienia;
5. na rzecz powódki A. N. kwotę 10.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 marca 2012 roku do dnia zapłaty – tytułem zadośćuczynienia;
6. na rzecz powodów solidarnie kwotę 1.235,55 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo w pozostałej części, nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa część kosztów sądowych i postanowił nie obciążać powodów kosztami procesu w części oddalającej powództwo.

Powyższy wyrok został zakwestionowany w części zawierającej orzeczenie o zadośćuczynieniu i odszkodowaniu z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej powodów A. S., B. S. i F. S. w związku ze śmiercią J. S..

Sąd pierwszej instancji poczynił następujące ustalenia faktyczne, które legły u podstaw wydania orzeczenia w zaskarżonej części:

W dniu 1 lipca 2011 r. doszło do tragicznego w skutkach wypadku komunikacyjnego. Uczestnikiem tego wypadku był J. S., który zmarł w wyniku doznanych wielonarządowych obrażeń ciała. W chwili śmierci miał 47 lat. Był mężem A. S. (liczącej obecnie 44 lata), ojcem B. S. (liczącej 22 lata) i F. S. (liczącego 19 lat). Dla powoda T. S. był synem, a dla powódki A. N. - bratem.

J. S. i A. S. pozostawali w związku małżeńskim przez 22 lata. Było to kochające się małżeństwo. Relacje między małżonkami miały też charakter przyjacielski. J. S. i A. S. pomagali sobie wzajemnie, wspierali się w trudnych chwilach, rozmawiali ze sobą, czytali książki, wyjeżdżali wspólnie na wakacje, chodzili na spacer. Relacje J. S. z dziećmi B. i F. także były bardzo dobre. Ojciec często z nimi rozmawiał, służył radą i wsparciem, mogli się do niego zwrócić z każdym problemem. Żona i dzieci J. S. nie mogą pogodzić się z jego śmiercią. Dla F. S. śmierć ojca była traumatycznym przeżyciem, ponieważ on także uczestniczył w wypadku i próbował wyciągać ojca z samochodu. Natomiast B. S. korzysta z pomocy psychologa. Doznała załamania nerwowego, wystąpiły u niej stany depresyjne z zakłóceniem wielu funkcji życiowych, w szczególności obniżenie tempa procesów psychicznych i ruchowych, apatia z obniżeniem aktywności psychicznej i fizycznej, osłabienie funkcji poznawczych, które ze współwystępującą męczliwością psychofizyczną znacznie utrudniają lub momentami uniemożliwiają naukę, a nadto lęk, niepokój, silne reakcje emocjonalne. Powrót do równowagi emocjonalnej będzie wymagał u niej czasu oraz kontynuowania terapii psychologicznej.

J. S., A. S., B. S., F. S. zamieszkiwali wspólnie w C. w mieszkaniu w bloku. B. S. studiuje (...) w K.. Na czas trwania nauki zatrzymuje się w mieszkaniu koleżanki. F. S. także chciał studiować w K., jednak sytuacja finansowa po śmierci ojca na to nie pozwoliła, dlatego obecnie studiuje (...) w C..

J. S. z zawodu był szewcem. Wcześniej sam prowadził zakład szewski, a później pracował dorywczo jako szewc w zakładzie znajomego. Był zaradnym człowiekiem, podejmował się wykonywania różnych prac. Przed śmiercią był

zatrudniony jako kierowca w (...) S.A.. Dochody uzyskiwane przez J. S. stanowiły znaczący składnik domowego budżetu. Były one przeznaczane na opłacenie edukacji dzieci, utrzymanie domu, opłaty, bieżące wydatki. J. S. wykonywał w mieszkaniu drobne remonty, naprawy i rodzina nie musiała korzystać z pomocy fachowców w tym zakresie.

Pozwany wypłacił na rzecz A. S., B. S. i F. S. po 10.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia po śmierci J. S.. Nadto pozwany wypłacił A. S. 5.000,00 złotych tytułem odszkodowania wskutek znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci męża.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd pierwszej instancji na wstępnie wskazał, że pozwany nie kwestionował swojej odpowiedzialności za skutki wypadku, w następstwie którego zmarł J. S.. Powodowie: żona i dzieci J. S. domagali się zasądzenia zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną im wskutek jego śmierci w kwotach po 90.000,00 złotych. Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż żądanie to co do zasady znajduje oparcie w treści art. 446 § 4 k.c.. Zgodnie z tym przepisem Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Wskazano, że uprawnionymi do żądania zadośćuczynienia są więc wyłącznie członkowie rodziny zmarłego, przy czym muszą być to najbliżsi członkowie tej rodziny. Kompensacie podlega doznana krzywda, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Ustalenie wysokości zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. winno nastąpić według kryteriów branych pod uwagę przy zasądzaniu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 i art. 24 w zw. z art. 448 k.c.), z uwzględnieniem jednak ciężaru gatunkowego naruszonego dobra. Naruszenie prawa do życia w rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich (wyrok SA w Lublinie z dnia 7 lipca 2009 r., II AKa 44/09, LEX nr 523973, wyrok SA w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, niepubl.). Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że o wysokości należnego zadośćuczynienia decyduje rozmiar doznanej krzywdy, zadośćuczynienie ma bowiem na celu naprawienie szkody niemajątkowej, wyrażającej się doznaną krzywdą w postaci cierpień fizycznych i psychicznych. Ustalenie rozmiaru krzywdy, a tym samym i wysokości zadośćuczynienia zależy od oceny sądu. Przy ustalaniu rozmiaru cierpień powinny być uwzględniane zobiektywizowane kryteria oceny, odniesione jednak do okoliczności danego wypadku. Ponadto zadośćuczynienie powinno spełniać funkcję kompensacyjną.

Na gruncie niniejszej sprawy nie budziło wątpliwości Sądu Okręgowego, że wszyscy powodowie byli najbliższymi członkami rodziny J. S.. Wskutek wypadku A. S. utraciła męża, B. S. i F. S. - ojca. Z zeznań przesłuchiwanych w sprawie świadków oraz zeznań powodów wynika, że w rodzinie J. S. panowały bardzo dobre relacje. J. S. i A. S. od 22 lat byli kochającym się małżeństwem. Małżonkowie wspierali się w trudnych chwilach, spędzali ze sobą czas, często dyskutowali na różne tematy, wyjeżdżali na wspólne wakacje, wycieczki. Relacje J. S. z dziećmi B. i F. także były bardzo dobre. Ojciec często z nimi rozmawiał, służył radą i wsparciem. Dla żony i znajdujących się u progu dorosłości dzieci śmierć J. S. była traumatycznym przeżyciem. F. S. uczestniczył w wypadku, próbował udzielać ojcu pomocy. B. S. doznała załamania nerwowego, wystąpiły u niej stany depresyjne z zakłóceniem wielu funkcji życiowych. Powrót do równowagi emocjonalnej będzie wymagał u niej czasu oraz kontynuowania terapii psychologicznej. Podsumowując dokonane ustalenia Sąd pierwszej instancji stwierdził, że śmierć J. S. spowodowała u powodów, jako członków najbliższej rodziny, krzywdę i poczucie nieodwracalnej straty. Sąd Okręgowy miał na uwadze stopień więzi rodzinnej i emocjonalnej łączącej każdego z powodów z J. S. i doszedł do wniosku, że zasadnym jest, by zróżnicować wysokość zadośćuczynienia wobec żony, dzieci oraz ojca i siostry. Sąd stwierdził, że kwoty po 50.000,00 zł dla A. S., B. S. i F. uwzględniają krzywdę każdego z powodów i odpowiadają wyżej przedstawionym kryteriom. Mając na uwadze fakt, że pozwany wypłacił już żonie i dzieciom tragicznie zmarłego kwoty po 10.000,00 złotych, Sąd Okręgowy zasądził na rzecz tych powodów z tego tytułu kwoty po 40.000,00 złotych.

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że roszczenie o odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego jest przedmiotem regulacji art. 446 § 3 k.c.. W judykaturze i doktrynie ukształtowało się stanowisko, że chociaż należy przy zasądzaniu tego odszkodowania uwzględniać całokształt okoliczności wpływających na sytuację życiową najbliższych zmarłego, to jednak kompensata ta ma służyć naprawieniu szkody majątkowej (por. np. uchwała SN (7) z 26 października 1970 r., III PZP 22/70, OSN 1971, nr

7-8, poz. 120). Zakresem odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. objęty jest uszczerbek określany mianem pogorszenia się sytuacji życiowej wskutek śmierci poszkodowanego wywołanej uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia. Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej może przejawiać się w niekorzystnych zmianach bezpośrednio w sytuacji materialnej najbliższych członków rodziny zmarłego, ale także utracie wsparcia i pomocy w różnych sytuacjach życiowych, w utracie zdrowia (rozstrój psychiczny), wywołanej szczególnie tragicznymi okolicznościami śmierci osoby bezpośrednio poszkodowanej (por. wyrok SN z 8 maja 1969 r., II CR 114/69, OSN 1970, nr 7-8, poz. 129; wyrok SN z 30 czerwca 2004 r., IV CK 445/03, Mon. Praw. 2006, nr 6, s. 315). W niniejszej sprawie ustalono, że J. S. był zaradnym człowiekiem wcześniej sam prowadził zakład szewski, a później pracował dorywczo jako szewc u znajomego. Oprócz tego podejmował inne prace tj. jako magazynier - operator wózków widłowych, kierowca. J. S., jego żona i dwoje dzieci zamieszkiwali w mieszkaniu własnościowym w C.. B. S. już przed wypadkiem rozpoczęła studia w K. na kierunku (...). W weekendy i w czasie innych przerw w nauce wracała do rodzinnego domu. Dochody uzyskiwane przez J. S. stanowiły znaczący składnik domowego budżetu. Były przeznaczone na edukację dzieci, głównie córki, utrzymanie domu, opłaty, bieżące wydatki. J. S. wykonywał również drobne remonty, naprawy w mieszkaniu i nie było potrzeby korzystania w tym zakresie z usług fachowców. Po jego śmierci warunki finansowe rodziny pogorszyły się na tyle, że F. S. nie mógł, tak jak siostra, wyjechać na studia do K.. Pozostał on w domu, rozpoczął studia na uczelni znajdującej się w pobliżu miejsca zamieszkania. B. S. z kolei, co zostało stwierdzone zaświadczeniem z poradni psychologicznej, korzysta z pomocy psychologa. Doznała załamania nerwowego, wystąpiły u niej stany depresyjne z zakłóceniem wielu funkcji życiowych, w szczególności obniżenie tempa procesów psychicznych i ruchowych, apatia z obniżeniem aktywności psychicznej i fizycznej, osłabienie funkcji poznawczych, które ze współwystępującą męczliwością psychofizyczną znacznie utrudniają lub momentami uniemożliwiają naukę, a nadto lęk, niepokój, silne reakcje emocjonalne. W ocenie Sądu pierwszej instancji, po śmierci J. S. u A. S., B. S., F. S. nastąpiło więc znaczne pogorszenie sytuacji życiowej. Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy uznał, że kwoty po 50.000,00 złotych dla żony i dzieci kompensują szkodę z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci J. S.. Pozwany wypłacił A. S. 5.000,00 złotych z tego tytułu, dlatego też zasądzone na rzecz powódki 45.000,00 złotych.

Powodowie wygrali proces w 58,56% (504.644,00 złotych – 100%, 295.544,00 złotych – 58,56 %). Obie strony sporu poniosły koszty zastępstwa procesowego w kwotach po 7.217,00 złotych; razem koszty te wyniosły 14.434,00 złotych. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 1.235,55 złotych według wyliczenia 14.434,00 złotych x 58,56%-7.217,00 złotych. Skarb Państwa - Sąd Okręgowy w Częstochowie wyłożył tymczasowo 25.233,00 złotych tytułem opłaty od pozwu. W wyroku Sąd pierwszej instancji nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Częstochowie kwotę 14.776,44 złotych według wyliczenia 25.233,00 złotych x 58,56 %. Z uwagi na trudną sytuację życiową powodów i specyfikę spraw w przedmiocie kompensowania szkód na osobie, Sąd Okręgowy nie obciążył ich kosztami procesu w części oddalającej powództwo. Sąd Okręgowy, jako podstawę orzeczenia o kosztach wskazał art. 102 k.p.c., art. 113 ust. 1 i 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Wyżej przedstawione rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zostało zaskarżone przez obie strony.

Powodowie A. S., B. S. i F. S. zaskarżyli wyrok w części oddalającej powództwo obejmujące żądanie zasądzenia na ich rzecz zadośćuczynienia ponad kwotę 40.000 złotych. Zarzucili naruszenie prawa materialnego wskutek błędnej wykładni i niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 446 § 4 k.c. do ustalonego przez Sąd pierwszej instancji stanu faktycznego poprzez przyjęcie, iż w przedmiotowym stanie faktycznym kwoty po 40.000 złotych przyznane im w uzupełnieniu do 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia, są adekwatne do rozmiaru krzywdy powodów po śmierci męża i ojca, co w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództw o zapłatę zadośćuczynienia za krzywdę po śmierci J. S. ponad kwoty po 40.000 złotych. W związku z tak sformułowanym zarzutem powodowie wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie od pozwanego ubezpieczyciela na ich rzecz po 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a nadto zasądzenie na rzecz każdego z nich kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

^ Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w części zasądzającej odszkodowanie z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej: na rzecz A. S. w wysokości 45.000 złotych, na rzecz B. S. w wysokości 50.000 złotych, na rzecz F. S. w

wysokości 50.000 złotych. Zdaniem pozwanego doszło do naruszenia prawa materialnego tj. art. 446 § 3 k.c. poprzez zasądzenie na rzecz A. S. dalszego odszkodowania, a na rzecz B. i F. S. odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. W związku z tym zarzutem pozwany wniósł o zmianę wyroku w części uwzględniającej żądanie powodów A. S., B. S. i F. S. zasądzenia na ich rzecz odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej i oddalenie powództwa w tym zakresie. Ponadto pozwany domagał się odpowiedniej korekty kosztów procesu za pierwszą instancję – stosowanie do rozstrzygnięcia o apelacji, oraz zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej okazała się zasadna jedynie w tym zakresie, w jakim została skierowana przeciwko zawartemu w wyroku rozstrzygnięciu o kosztach procesu, natomiast w pozostałej części apelacja ta nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zarzuty w niej zawarte nie są trafne. Podobnie niezasadna okazała się apelacja pozwanego ubezpieczyciela.

Stan faktyczny w sprawie zasadniczo nie był sporny, znajdował oparcie w zebranych materiale dowodowym, na który składały się dokumenty, zeznania świadków i powodów. Strona pozwana zakwestionowała jedynie ustalenia, iż na skutek śmierci J. S. uległa zmianie sytuacja życiowa jego żony i dzieci w aspekcie zabezpieczenia finansowego. Zarzut poczynienia w tym zakresie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego nie jest zasadny. Istotnie z przedstawionych zeznań podatkowych wynika, iż dochody osiągnięte przez J. S. w 2010 r. były niższe od dochodów jego żony, jednakże nie ma podstaw do podważania wiarygodności jednobrzmiących zeznań świadków i powódki A. S., że jej mąż osiągał jeszcze dodatkowe dochody z tytułu pracy w zakładzie szewskim. W zeznaniach tych podkreślano dużą pracowitość i zaradność J. S., który zawsze poszukiwał dodatkowych źródeł zarobku i dążył do pełnego wykorzystania posiadanych możliwości. Należy zwrócić też uwagę, iż dążenia te były nie tylko nakierowane na uzyskanie większych środków na utrzymanie rodziny, ale przede wszystkim na umożliwienie dzieciom dalszej edukacji, co wymagało odpowiedniego zabezpieczenia finansowego. J. S. pragnął obojgu swoim dzieciom dać możliwość studiowania na wybranych uczelniach w K.. Trudno się zgodzić z apelującym ubezpieczycielem, że uszczerbek majątkowy w tym zakresie jest w pełni rekompensowany przez świadczenia rentowe pobierane przez B. i F. rodzeństwo S.. Uwzględniając dużą zaradność J. S., jego zaangażowanie w sprawy dzieci i posiadane przez niego możliwości zarobkowe są podstawy do przyjęcia, że w przyszłości wspierałby także finansowo dzieci przy ich usamodzielnianiu się i starciu w dorosłe życie. Wypada też wskazać, że J. S. we własnym zakresie wykonywał wiele użytecznych prac w domu, dzięki czemu nie było potrzeby wydatkowania dodatkowych środków na ten cel. Wobec tego ustalenia Sądu pierwszej instancji odnoszące się do kwestii pogorszenia sytuacji życiowej powodów na skutek śmierci J. S., należy uznać za trafne.

W konsekwencji Sąd odwoławczy podziela ustalenia Sądu pierwszej instancji, uznając iż stanowią one wynik właściwie ocenionego materiału dowodowego, dlatego przyjmuje je za własne bez potrzeby zbędnego powielania.

Sformułowane przez strony zarzuty naruszenia prawa materialnego także nie zasługują na uwzględnienie, ponieważ Sąd pierwszej instancji właściwie zastosował zarówno normę art. 446 § 3 k.c., jak również art. 446 § 4 k.c., jak również dokonał ich prawidłowej wykładni.

Wobec ustalenia, iż wskutek śmierci J. S. nastąpiła zmiana sytuacji życiowej powodów, która winna być kwalifikowana jako jej znaczne pogorszenie, zachodziły podstawy do zasądzenia odszkodowania w oparciu o art. 446 § 3 k.c.. Wbrew zarzutom apelującego ubezpieczyciela, były zatem przesłanki do uwzględnienia powództwa w tym zakresie, niezależnie od przyznanego zadośćuczynienia na podstawie art. 446 § 4 k.c.. Odszkodowania w zasądzonej wysokości są adekwatne do stopnia pogorszenia sytuacji życiowej powodów. W należyтым stopniu uwzględniają też możliwości zarobkowe zmarłego J. S., który z pewnością służyłby finansowym wsparciem swoim dzieciom i przyczyniał się do zaspokojenia potrzeb swoich najbliższych, z którymi pozostawał we wspólnym gospodarstwie domowym. Uszczerbek z tego tytułu, który siłą rzeczy nie może być precyzyjnie określony, bowiem do końca nie jest finansowo wymierny, podlega naprawieniu poprzez odszkodowanie, którego postawę stanowi art. 446 § 3 k.c.. W stosunku do powódki

A. S. pozwany nie kwestionował jej uprawnień do odszkodowania wskutek pogorszenia sytuacji życiowej, skoro wypłacił jej z tego tytułu kwotę 5.000 złotych. Kwota ta jest jednak dalece niewystarczająca, dlatego zasadnym było zasądzenie na jej rzecz dalszej kwoty 45.000 złotych. Argumentacja Sądu Okręgowego przytoczona na poparcie swojego stanowiska, odnoszącego się do ustalenia wysokości tych świadczeń na rzecz powodów, zasługuje na akceptację. W tym stanie rzeczy apelację strony pozwanej należało oddalić, jako niezasadną, w oparciu o art. 385 k.p.c..

Chybione są również zarzuty apelujących powodów, kwestionujących wysokość zasądzonych na rzecz każdego z nich zadośćuczynienia. Wbrew ich zarzutom zadośćuczynienia w wysokości określonej przez Sąd pierwszej instancji są odpowiednie w rozumieniu art. 446 § 4 k.c.. Nie można uznać tych kwot za rażąco zaniżone, a tylko w takim przypadku – zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą – byłaby podstawa do dokonania korekty wysokości zasądzonych kwot przez Sąd odwoławczy. Niezrozumiały też jest zarzut apelujących powodów, że Sąd pierwszej instancji nie dokonał zróżnicowania wysokości zadośćuczynienia, skoro każde z nich domagało się zadośćuczynienia w takiej samej wysokości. Sąd Okręgowy uznał, że istotnie żona i dzieci zmarłego J. S. winni otrzymać zadośćuczynienie w tej samej wysokości, chociaż niższej niż dochodzona pozwem, a ocena ta zasługuje na podzielenie. Zadośćuczynienie w wysokości określonej przez Sąd pierwszej instancji w należyтым stopniu uwzględnia rozmiar krzywdy doznanej przez powodów w postaci negatywnych przeżyć psychicznych, poczucia straty i utraty poczucia bezpieczeństwa. Oczywistym też jest, że strata bliskiej osoby zawsze stanowi niezwykle bolesną startą, nawet wówczas gdy dzieci tracą rodzica u progu swojej dorosłości i mają już świadomość, że najbliższych osób kiedyś zabraknie. Poczucie straty potęguje się w sytuacji, kiedy śmierć osoby najbliższej jest nagła i niespodziewana. Należy powtórzyć, iż w okolicznościach sprawy zadośćuczynienie w wysokości określonej przez Sąd Okręgowy jest odpowiednie, co czyni apelację powodów niezasadną i uzasadnia jej oddalenie w oparciu o art. 385 k.p.c..

Jak zaznaczono na wstępie, słuszny okazał się jedynie zarzut wadliwego rozliczenia kosztów procesu należnych powodom. Przede wszystkim powodowie byli współuczestnikami formalnymi, a zatem nie było podstaw do zasądzania kosztów procesu solidarnie na ich rzecz, ale nie ma też podstaw do zasądzania na rzecz każdego z powodów osobno kosztów zastępstwa procesowego (nawet w części), skoro byli reprezentowani w sprawie przez jednego pełnomocnika. Okoliczność reprezentowania w procesie kilku osób może jedynie dawać podstawę do podwyższenia wynagrodzenia z uwagi na zwiększony nakład pracy. Z tego względu Sąd odwoławczy przy stosunkowym rozdzielaniu kosztów - stosownie do wyniku postępowania przed Sądem pierwszej instancji - na podstawie art. 100 k.p.c., uwzględnił wynagrodzenie pełnomocnika powodów w podwójnej wysokości, uznając iż odpowiada to nakładowi jego pracy (do wyliczeń przyjęto po stronie powodowej koszty zastępstwa procesowego w wysokości 14.400 złotych, bez opłaty od pełnomocnictwa, która nie została wniesiona, a to wobec zwolnienia powodów od kosztów sądowych). Z tej przyczyny wyrok został zmieniony w punkcie 6 poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów 5.442 złote tytułem kosztów procesu. Zmiana wyroku w tej części nastąpiła w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c..

Wobec tego, że apelacje stron skierowane przeciwko merytorycznym rozstrzygnięciom zawartym w wyroku zostały oddalone, koszty postępowania apelacyjnego zostały wzajemnie zniesione zgodnie z art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c..